

ПРОГРАМА

За обезпечаване на дейностите в предоставените за стопанисване и управления обекти на Регионален исторически музей – Велико Търново, съобразно изискванията на чл. 12, ал. 10 от Закона за културното наследство през 2022 г.

Настоящата Програма, неразделна част от която е План-сметка, е изготвена на базата на статистическите данни за посетителския интерес към обектите и експозициите в структурата на РИМ – Велико Търново, както и на справките за финансовите постъпления от същите през 2012 – 2021 г. Съобразена е със специфичната ситуация във връзка с наложените противоепидемични ограничения през 2020 – 2022 г. и отразяващите се негативно върху туризма военни действия в Украйна.

Следствие на неблагоприятните климатични дадености през последните години, част от подпорните зидове по туристическите алеи в АМР „Царевец” са в критично състояние на саморазрушаване и представляват опасност за минаващите посетители. Не по-добро е и състоянието на покривите на някои автентични средновековни архитектурни структури. Използваният ондулин отдавна е с изтекъл експлоатационен срок и се нуждае от спешна подмяна, за да се предпазят експонираните обекти. В „Дворцовия комплекс”, където се провеждат спектаклите от фестивала „Сцена на вековете”, каменните настилки са частично отлепени и тотално замърсени, което налага техния ремонт и почистване, за да не се създават негативни впечатления в хилядите посетители и зрители и да не са предпоставка за произшествия.

Съгласно изискванията на чл. 19, ал. 5 от ЗКН, при осъществяване на КРД и ремонти на недвижими културни ценности (НКЦ), е предвидена сума за заплащане на задължителни такси, свързани с процедурата по съгласуване с НИКН. Такива се предвиждат и за изготвянето на задължително проектиране на КРД.

АМР „Трапезица” ще навлезе в седмия си сезон. Анализът показва, че поради специфичната си топография, обектът е трудно достъпен за хора, желаещи да го посетят пешеходно. Поради това считам за наложително отварянето на югоизточния вход, през реставрираната кула-порта. За да се осъществи това е необходимо проектиране и ремонт на съществуващата в миналият век алея и съответната инфраструктура.

Покривите, дворните пространства и най-вече оградните зидове на късносредновековните църкви в АР „Арбанаси” са в състояние, което изисква основното им ремонтване след изграждането им преди 40 години. В някои от тях съществува сграден фонд (т.н. килии), който е в недобро състояние и изисква ремонт, тъй като е част от комплексния паметник - НКЦ.

С оглед опасността от физическо увреждане на архитектурната структура и стенописите от 1667 г. в музей „Църква „Св. Атанасий”, ремонтът на покрива е наложителен. Съгласно Заповед № РД 22-42/10.01.2020 г. на кмета на Община Велико Търново, църквата е отворена целогодишно за провеждането на ритуали на жителите на с. Арбанаси.

Една от спецификите на обектите е, че част от тях не генерират приходи, тъй като в настоящия момент не са отворени за посетители. От друга страна ограниченията във връзка с КОВИД-19 и пълното затваряне на обекти води до непредвидими пропуснати ползи от съответните експозиции и обекти. Това обаче не означава, че няма нужда от разходи по тяхната поддръжка – напротив, при някои са необходими значителни дейности, за да не се получат допълнителни щети върху недвижимата културна ценност. Покачването на цените на енергоносителите - ток и газ, също се

отразява на възможността за пълноценна работа на обектите, привличащи посетителския интерес. По тази причина част от приходите от обектите, ползващи се с голям интерес, са разпределени за обезпечаване дейности върху споменатата група.

Сградата на Археологическия музей, представляваща единна архитектурна структура с РБ „П. Р. Славейков“, е в критично състояние. Към настоящия момент около 15% от нея е неизползваема, поради голямо количество подпочвена влага. Необходим е основен ремонт, стойността на който не може да бъде покрита от планираните постъпления. По тази причина в План-сметката са предвидени само текущи ремонтни дейности, които да позволят музея да приема посетители. Наложително е морално остарялата 37-годишна експозиция да бъде заменена с нова. Поради което считам за необходимо изготвянето на проект за основен ремонт на сградата със съответните актуални системи, инсталирани в подобен род културни институти – охранителни, известителни, информационни и пр. В това число и надграждането на вече съществуващите елементи от системата за осигуряване на достъп до експозицията на хора със затруднена способност за предвижване. До приключването на този процес, наложително е частично обновяване на част от експозиционните площи и устройването им за приемане на временни изложби. По този начин ще се увеличи посещаемостта и на постоянната експозиция.

Доста сходен е и проблемът със сградата на музей „Възраждане и Учредително събрание“. Вече 37-годишната експозиция е остаряла и амортизирана. А известно е, че историческата зала „Учредително събрание“ се ползва многократно за провеждането на събития с национален и местен характер. Основният проблем е енергоемкото осветление на експозиционната част и липсата на възможност за достъп на хора със затруднения в придвижването.

Наред със 17-те дка закрити експозиционни пространства, РИМ стопанисва и приблизително 1000 дка открити музейни площи. От тях 80 дка в АМР „Царевец“ и 60 дка в АМР „Трапезица“ се поддържат от специализирани фирми. Останалите се поддържат от персонала на музея, което генерира разходи за консумативи. В тази връзка са предвидени средства, които да обезпечат дейностите по поддържане на парковите пространства.

За да бъдат добре информирани посетителите на музейните обекти, необходимо е постоянна визуална и насочваща информация, чрез табели, касети, билбордове и прочие рекламни съоръжения.

Март 2022 г.

д-р Иван Църков

Директор на РИМ – Велико Търново